

Op zoek naar een begaanbare weg

GEMEENTE-ZIJN TUSSEN TRADITIE EN VERVREEMDING

Voortgangsnotitie in het traject van bezinning op 'Zondag en eredienst'

november 2012

Inhoud

Woord vooraf 3

Deel A. Samenvattend verslag en reflectie 5

1. Secularisatie 5

2. Zorgen 5

a) Prediking 5

b) Liturgie 6

c) Gemeente-zijn 7

d) Ouderen en jongeren 8

e) Leiderschap 9

Deel B. Aanbevelingen 10

I. Eén veelkleurige gemeente 10

1. Verhouding centrale gemeente - wijkgemeenten 10

II. De centrale gemeente 10

1. Ambtsdragers 10

2. Gemeente-zijn 11

3. De gemeente als gezin 11

4. Zorg voor elkaar 11

III. De wijkgemeenten 11

1. Eigen beleidsverantwoordelijkheid 11

2. Delen van verantwoordelijkheid 12

3. Eerdere aanbevelingen 12

Ten slotte 13

Woord vooraf

Op 18 december 2010 ontvingen wij als Commissie Heel de Gemeente (CHG) van de algemene kerkenraad (AK) de opdracht om ons te bezinnen op het onderwerp ‘zondag en eredienst’, met als aandachtspunten:

- het karakter van de zondag in de context van onze gesecculariseerde cultuur
- de invulling van de eredienst in het algemeen
- de betekenis van de tweede dienst in het bijzonder

Ons werd gevraagd om niet alleen onderzoek te doen en studie te verrichten maar ook om, vóór 1 juni 2011, met het oog op het te voeren beleid aanbevelingen te doen.

Wij aanvaardden deze opdracht, voerden haar uit en boden op 18 mei 2011 een uitvoerig verslag, met een aantal aanbevelingen, aan de AK aan. De AK sprak er in drie vergaderingen over en legde het verslag, overigens zonder beleidsadviezen, in januari 2012 ter bespreking voor aan de wijkkerkenraden, die vóór 1 mei 2012 hun reacties aan de AK toezonden.

Het moderamen van de AK verzocht ons vervolgens om de reacties van de wijkkerkenraden te bespreken, daar evaluerende conclusies aan te verbinden en aanbevelingen te doen met het oog op de vervolgbezinning. Op 12 juni legden wij het stuk ‘Reflectie CHG op bezinning wijkkerkenraden op zondag en eredienst’ aan de AK voor.

In dit stuk werd vastgesteld dat de wijkkerkenraden een aantal aanbevelingen overnamen, maar niet de aanbevelingen met betrekking tot het aantal erediensten per zondag, het houden van een morgendienst met een ander karakter en alternatieve tweede bijeenkomsten. Wij constateerden dat de bezinning wat deze aanbevelingen betreft uitliep in een patstelling.

In de discussies die plaatsvonden, speelden steeds de volgende vragen: Wat is nu precies de verhouding tussen de centrale gemeente en de wijkgemeenten? Kunnen de wijkgemeenten zich naar eigen inzichten profileren en een eigen beleid voeren?

De nota ‘Eenheid in verscheidenheid’ (1997) kwam regelmatig ter sprake, waarbij het accent meer viel op de eenheid dan op de verscheidenheid. Gaandeweg groeide de behoefte aan een nieuwe doordenking van de relatie centrale gemeente – wijkgemeenten.

Als CHG kregen wij de opdracht om hierin een nieuwe handreiking te doen. Vanuit de bezinning die plaatsvond ontstond de nota ‘Eén veelkleurige gemeente’ waarin principieel gekozen wordt voor het begrip veelkleurigheid en – met bewaring van de eenheid – de verscheidenheid binnen onze gemeente en de eigen verantwoordelijkheid van de wijkkerkenraden meer naar voren komen.

Deze nota werd door de AK aanvaard in zijn vergadering van 25 september 2012 en vervolgens ter bespreking voorgelegd aan de wijkkerkenraden. Deze hebben hierop nog niet gereageerd.

Om uit genoemde patstelling te komen, stelden wij als CHG voor om met de wijkkerkenraden in gesprek te gaan. De AK ging hiermee akkoord. Met de nota ‘Eén veelkleurige gemeente’ op de achtergrond stelden wij als uitgangspunt voor deze gesprekken de volgende vragen op:

1. Welke zorgen leven er in uw kerkenraad met betrekking tot uw eigen wijkgemeente en het geheel van de gemeente?

2. Welke begaanbare weg ziet u naar de toekomst toe met betrekking tot uw eigen wijkgemeente en het geheel van de gemeente? We denken hierbij met name aan onze jongeren.

De gesprekken werden op 9 oktober 2012 gevoerd met de kerkenraden van wijkgemeenten Zenderkerk en Oude Kerk, en op 13 november met de kerkenraden van wijkgemeenten Meentkerk en Nieuwe Kerk.

Deze notitie biedt een samenvattend verslag van en een reflectie op de gesprekken, met afsluitend een aantal aanbevelingen.

De titel *‘Op zoek naar een begaanbare weg’* is ontleend aan de tweede vraag. De ondertitel *‘Gemeente-zijn tussen traditie en vervreemding’* geeft de spanning aan die wij in de bezinning die wij voeren, ervaren tussen onze gereformeerde identiteit die wij niet willen prijsgeven en het gegeven dat veel gemeenteleden daar weinig of niets (meer) mee hebben. In deze spanning zoeken wij een weg om zó ons gemeente-zijn in te vullen, dat wij aan de ene kant onze eigenheid behouden en aan de andere kant in het doortrekken van de lijn naar de toekomst de band met de opgroeiende generatie bewaren.

Deze notitie bieden wij ter bespreking aan de AK aan. Hierbij willen wij erop aandringen dat spoedige voortgang gemaakt wordt met de bezinning op het onderwerp ‘zondag en eredienst’. Het oorspronkelijke tijdpad is verschillende keren verlengd. Gelet op de zorgwekkende ontwikkelingen in onze gemeente en de verwachtingen die bij veel gemeenteleden leven, menen wij dat deze bezinning geen verdere tijdverlenging kan lijden.

Commissie Heel de Gemeente
Huizen, 19 november 2012

Deel A. Samenvattend verslag en reflectie

1. Secularisatie

Er is en wordt veel geschreven en gesproken over de secularisatie die wij in onze tijd en onze cultuur beleven, en waarvan de doorwerking steeds meer zichtbaar wordt in het kerkelijk leven.

In de wijkkerkenraden wordt het probleem van de secularisatie waar wij als Hervormde Gemeente te Huizen ook mee te maken hebben verschillend ingeschat. Als het gaat over de zorgen die er in dit verband zijn, constateren alle kerkenraden dat veel jongeren en ook ouderen van onze gemeente vervreemd of aan het vervreemden zijn, en dat dit zichtbaar wordt in keuzes die gemaakt worden in de richting van andere gemeenten of in de richting van de onkerkelijkheid. Maar als het gaat om de oorzaak en de ernst van dit vervreemdingsproces, dan zitten de kerkenraden niet op één lijn. Kortweg tekenen zich twee standpunten af: 1) de oorzaak is te zoeken in de eenzijdige, vlakke prediking en in het gebrek aan voorbeelden van ouderen en ambtsdragers (en dan gaat het met name over het trouw bezoeken van de zondagse erediensten), en 2) de oorzaak is de tijdgeest die in onze gemeente doorwerkt en die op ons denken en handelen beslag legt.

Reflectie

Wat in de gesprekken opviel, was dat nauwelijks iets naar voren kwam van een persoonlijk besef dat ook wij, als betrokken en leidinggevende gemeenteleden, midden in de geestelijke crisis staan die door de secularisatie wordt veroorzaakt.

Vragen die hierbij gesteld kunnen worden zijn: Hoe zit het met onze innerlijke betrokkenheid bij het heil in Christus? Hoe staan wij persoonlijk in onze tijd en onze cultuur? Moeten wij niet erkennen dat wij zelf vaak heel gesecculariseerd zijn in ons denken en in onze levensstijl? Is ons geestelijk leven ook niet schraal en vlak? Lijden wij eigenlijk wel onder de secularisatie? Lijden wij aan de kerk, aan het afhaken van zoveel gemeenteleden? Peilen wij voldoende de ernst van de situatie waarin wij als christenen en christelijke gemeente verkeren? Peilen wij de diepte van de problemen waar wij mee te maken hebben? Als wij als leidinggevenden niet of niet voldoende de moeite peilen die veel gemeenteleden hebben met geloof en kerk, in het bijzonder met onze gemeente, hoe kunnen wij in de problemen waar wij voor staan dan goede leiding geven?

2. Zorgen

We willen nu aan de hand van een aantal punten de zorgen verwoorden die in de gesprekken zijn benoemd. Hier en daar klinkt een kritische toon door.

a) Prediking

Wat de prediking betreft leeft er aan de ene kant onvrede. Tal van broeders noemen de prediking als een van de oorzaken van bovengenoemde vervreemding. De prediking is eenzijdig, niet persoonlijk genoeg, niet krachtadig, niet praktisch, niet ernstig genoeg als het gaat om de twee wegen.

Aan de andere kant zijn er broeders die zeggen dat de prediking gereformeerd, Christocentrisch en vaak eenvoudig is. Naar hun mening haken jongeren niet af vanwege de inhoud maar vanwege de vormgeving van de eredienst. Terwijl er ook stemmen klinken van hen die zeggen dat jongeren vinden dat er in de prediking te weinig handreiking geboden wordt voor het christen-zijn op doordeweekse dagen, en dat zij daarom afhaken. Ze voelen zich te weinig persoonlijk aangesproken.

Reflectie

Predikanten dienen open te staan voor kritiek op de prediking. Als deze kritiek liefdevol en opbouwend van aard is, kan zij leiden tot een vruchtbare verwerking en een meer zegenrijke prediking. Het is dan wel belangrijk dat een en ander met de predikanten zelf besproken wordt. Als de kritiek alleen maar rondzingt in de gemeente en niet persoonlijk besproken wordt, kan er niet alleen niets mee gedaan worden maar ligt daarin ook geen positieve en betrokken bijdrage aan de geconstateerde noodzakelijke verbetering op dit punt.

Dat gemeenteleden afhaken, wordt soms de predikanten verweten. Zij doen het gewoon niet goed. Als hun prediking beter, actueler, eenvoudiger zou zijn, zou het aantal afhakers niet zo groot zijn. Zo wordt de ganse last van het probleem van de secularisatie op de schouders van de predikanten neergelegd. Geven degenen die dit doen, er op deze wijze geen getuigenis van het probleem van de secularisatie volstrekt niet te onderkennen?

b) Liturgie

In alle gesprekken werd de vormgeving/liturgie genoemd. Ook ten aanzien van dit onderwerp zijn er verschillende visies. Aan de ene kant is er terughoudendheid: voorzichtig zijn met veranderingen. Geen visuele middelen gebruiken. Laat het Woord maar spreken. Aan de andere kant is er ruimte voor nieuwe vormgeving en het gebruik van beamers e.d. Het benutten van deze ruimte roept wel spanning op: de veranderingen gaan voor jongeren niet ver genoeg en voor ouderen te ver. Er zijn jongeren die afhaken vanwege het niet of te langzaam doorvoeren van veranderingen, terwijl er ouderen zijn die vanwege veranderingen via de achterdeur naar een andere wijkgemeente gaan. Er is verschil van mening over de vraag of gemeenteleden vanwege liturgische of andere redenen afhaken.

Genoemde spanning wordt ook ervaren ten aanzien van de relatie tussen het houden van een laagdrempelige dienst, waarin liturgisch andere dan de 'gewone' keuzes worden gemaakt, en een preek met diepgang. Is het gevaar niet aanwezig dat de prediking lijdt onder een vormgeving die meer aan de tijd is aangepast?

De relatie tussen vormgeving en gevoel kwam ook aan de orde. Vormen hebben een impact op de gevoelsbeleving in een eredienst. In een evangelische gemeente is dit meer aan de orde dan bij ons. Is dit niet een van de redenen waarom veel jongeren zich tot dit type gemeente aangetrokken voelen?

De vraag werd ook gesteld of gemeenteleden, ook jongeren, niet meer bij de liturgie betrokken kunnen worden.

Reflectie

De liturgie is in alle wijkgemeenten een gevoelig onderwerp. We moeten ervoor oppassen – zo is in de gesprekken ook naar voren gebracht – dat we in de gemeente alleen maar gefocust zijn op de buitenkant en niet op de kern van het evangelie.

Er is een zekere eensluidendheid dat we de jongeren, wát we ook aan veranderingen doorvoeren, voor de lange termijn toch niet vasthouden. Daarom moeten we in deze veranderingen onze kracht ook niet zoeken. Sowieso moeten we liturgische aanpassingen nooit gebruiken om gemeenteleden aan de kerk te binden. Van deze aanpassingen gaat geen blijvend hechtende werking uit.

Dit stelt ons wel voor de vraag hoe wij met de liturgie omgaan. Constateren dat deze geen primair bewarende functie heeft – deze functie heeft in onze visie het Woord –, hoeft nog niet in te houden dat veranderingen in de liturgie geen onderwerp van bezinning hoeft te zijn. We moeten ons realiseren dat alles bij het 'oude' houden nog geen garantie is tegen de invloed van de secularisatie.

De vraag hierbij is daarom niet pragmatisch: hoe houden we de jongeren bij de kerk en welke veranderingen zouden we dan moeten realiseren? Maar de vraag is meer principieel: hoe staan wij als christelijke gemeente met onze eigen identiteit in de cultuur van vandaag?

Als we het afhaken van gemeenteleden in het licht van deze vraag bezien, dan is een punt van onderzoek wat de oorzaak van dit afhaken is: onvrede met de vormgeving van de eredienst of vervreemding van de identiteit van onze traditie? Misschien dat de werkelijke oorzaak veel meer ligt in het gesecculariseerde levensbesef dat bepaald wordt door het individualistische en subjectivistische denken, waarin geen plaats is voor een bijbelse visie op en persoonlijk verantwoordelijkheidsgevoel voor gemeente-zijn. Als dit waar is, dan zijn de verwijten die in de richting van onze gemeente gemaakt worden niet meer dan het aandragen van een legitimatie om een kerkelijke omgeving te zoeken waarin aan persoonlijke gevoelsbehoeften tegemoetgekomen wordt. En daar kunnen wij nooit tegenop. Wij moeten dan ook niet gaan wedijveren met andere gemeenten.

Hierin ervaren wij dat de machten van de tijd ons te sterk zijn. Dat geeft ons aan de ene kant een machteloos gevoel. Aan de andere kant stellen wij ons vertrouwen op God, de Here, van Wie wij belijden dat Hij machtig is om te doen wat wij niet kunnen.

Dit overwegende groeit bij ons de overtuiging dat wij beleidsmatig niet krampachtig moeten proberen aan geuite wensen te voldoen, maar onze kracht moeten zoeken in het Woord dat het fundament van de kerk is, om dit Woord helder te laten spreken. En tegelijk dat wij de bezinning moeten voortzetten op gemeente-zijn in deze tijd, waarbij wij de vormgeving niet buiten beschouwing laten maar tegelijk onze eigenheid bewaren.

c) Gemeente-zijn

Over het gemeente-zijn is in de gesprekken ook het een en ander gezegd. Het geestelijk gehalte van onze gemeente gaat omlaag. Er is minder trouw. Op de noodzaak van trouw zou meer gewezen moeten worden. Gemeenteleden leven steeds meer langs elkaar heen. Hierin zien we de doorwerking van de individualisering van onze samenleving. Er is in onze gemeente een gezapige burgerlijkheid.

Met name jongeren missen de betrokkenheid op elkaar. Kleinere verbanden zijn voor hen belangrijk. Als zij daarin opgenomen zijn en functioneren, dan zullen zij daarin het gemeente-zijn positief ervaren. De eredienst zal voor hen dan minder een issue zijn.

De onderlinge verschillen tussen de wijkgemeenten worden steeds groter, waarbij wijkgemeente Oude Kerk een conservatief stempel krijgt opgedrukt.

De verhouding tussen de centrale gemeenten en de wijkgemeenten kwam ook ter sprake. Is het in onze tijd, waarin meer behoefte aan kleinschaligheid is, niet beter om meer wijkgericht te denken, met name als het gaat om de jongeren?

De suggestie kwam ook naar voren dat we de doorwerking van de secularisatie ook hierin onder ogen moeten zien, dat wij accepteren dat wij geen vier wijkgemeenten kunnen handhaven. We kunnen beter inhoudelijk investeren in gemeente-zijn dan materieel in vasthouden aan onze kerkelijke structuur.

Reflectie

We zien enkele punten die met elkaar samenhangen: het omlaag gaan van het geestelijk gehalte van onze gemeente, minder trouw, meer langs elkaar heen leven, gezapige burgerlijkheid – het zijn symptomen van de diepe geestelijke crisis waarin wij ons bevinden. Als het geestelijk gehalte van onze gemeente omlaag gaat, dan kan dit niet anders betekenen dan dat het gehalte van het persoonlijke geloofsleven omlaag gaat. Dit brengt ons bij persoonlijke vragen als: Hoe is onze relatie met God? Hoe strak houden wij in het dagelijks leven de Here Jezus in het oog? Wandelen wij door de Geest? Het is essentieel om aan deze vragen blijvende aandacht te geven, in de prediking en bij allerlei ontmoetingen in de gemeente.

Een punt is ook aandacht voor en betrokkenheid op elkaar. Het is opvallend dat deze aandacht en betrokkenheid gemist worden, terwijl onze gemeente – gelet op de vele clubs, kringen en verenigingen – hiervoor in ruime mate gelegenheid biedt. Daarom is het goed om te onderzoeken wat het probleem in dit verband precies is. Het gaat hier in ieder geval om een onderwerp dat gezien de individualisering in samenleving en kerk van essentieel belang is.

Dat de onderlinge verschillen tussen de wijkgemeenten groter worden, kan als een probleem worden ervaren, maar ook als een vorm van veelkleurigheid worden gezien. Vanwege de toenemende diversiteit zijn deze verschillen niet te voorkomen. Wij bewaren echter de eenheid die geworteld is in Christus en Zijn Woord, en die verwoord is in het belijden van de kerk.

Deze eenheid wordt bevestigd en meer ervaren als de predikanten in de breedte van de gemeente gedragen worden en hun plaats in het spectrum van de veelkleurigheid innemen.

De verhouding tussen de centrale gemeente en de wijkgemeenten hoeft er niet onder te lijden als het wijkgerichte gemeente-zijn meer gestalte krijgt. Bijbels gezien kunnen we denken aan het beeld van de gemeente als gezin. Daar zit het aspect van nabijheid in waaraan in een wijkgemeente meer vorm gegeven kan worden dan in centraal verband. Daarnaast kunnen centrale ontmoetingen blijven plaatsvinden.

Wat het aantal wijkgemeenten betreft, is de vraag welke overwegingen leiden tot het ene of het andere standpunt. Dat geldt overigens ook voor het aantal middagdiensten. Hierbij gaat het om de verhouding tussen sociaal-psychologische, geestelijke en zakelijke aspecten, hoe deze verhouding in de beleidsafweging is en wat voor het gekozen beleid doorslaggevend is.

d) Ouderen en jongeren

Naast wat in het voorgaande over de jongeren gezegd is, kwamen nog enkele punten naar voren. De leefwereld van jongeren nu is zo anders dan de leefwereld van de jongeren vroeger. Dat geldt ook voor hun denkwereld. Ouderen begrijpen jongeren daarom vaak niet. Dingen in hun leven hebben snelheid. Wat er in de kerk gebeurt, zeker als het gaat om beleidsveranderingen, gaat naar hun ervaring ontzettend langzaam. Of ze vinden al gauw dat er helemaal geen beweging in zit. Dat leidt bij hen tot teleurstelling. We hebben hier te maken met een element van vervreemding.

Jongeren verdienen prioriteit in onze aandacht. Om hen meer bij de gemeente te betrekken, is het belangrijk om hun verantwoordelijkheid te geven. Misschien dat potentiële afhakers hierdoor voor de gemeente bewaard kunnen worden.

Overigens werd opgemerkt dat de leeftijdsgroep tussen 25 en 45 ook zorg geeft. Ook onder hen zijn er die afhaken of die nauwelijks betrokkenheid tonen bij het gemeente-zijn.

Jongeren missen voorbeeldfiguren. Ouders en ouderen (en dat geldt ook voor ambtsdragers) schieten hierin tekort. Ouders zijn zich veelal onvoldoende bewust van hun verantwoordelijkheid ten aanzien van de geloofsopvoeding. Het leven in veel gezinnen is gesecculariseerd. Hierdoor ontvangen de kinderen geen of onvoldoende geestelijke bagage en zijn zij niet weerbaar als het gaat om de geest van de tijd. Er zijn ook ouders die kritisch zijn op de gemeente en hun kritische houding op hun kinderen overdragen. En ouders die helemaal meegaan in de kritiek die hun kinderen op de kerk spuien. Hoe kan er zo positieve geloofsoverdracht plaatsvinden?

Reflectie

Er is een culturele kloof tussen ouderen en jongeren, geen generatiekloof. Binnen de christelijke gemeente zijn alle generaties vertegenwoordigd. De eenheid van de generaties is geworteld in het Woord dat van generatie op generatie overgedragen wordt en de generaties in tijd en geschiedenis verbindt. Het is daarom tragisch als er toch een kloof tussen de generaties ontstaat vanwege culturele verschillen. Om dit te voorkomen is het gesprek tussen de generaties nodig. Hieraan zou meer aandacht moeten worden gegeven. Door dit gesprek kan niet

alleen de band tussen jongeren en ouderen bevestigd en verstevigd worden, maar kunnen ook culturele voorliefdes van de andere generatie (ook liturgisch) geaccepteerd worden, waardoor er op dit punt meer ruimte kan groeien voor verscheidenheid. Bovendien bieden deze gesprekken de gelegenheid aan ouderen om een zondanige relatie met de jongeren te onderhouden dat zij daarin functioneren als voorbeeldfiguren.

Er zou ook gezocht kunnen worden naar meer mogelijkheden voor jongeren om verantwoordelijkheid te dragen, niet alleen om ze meer bij de gemeente te betrekken maar ook om hun het besef bij te brengen dat onze gemeente ook hun gemeente is.

Ouders hebben hulp nodig om hun kinderen op te voeden naar de belofte die zij bij hun doop hebben afgelegd. In de praktijk blijkt echter dat de meeste ouders voor het ontvangen van deze hulp niet openstaan. Hier zou in de prediking, bij doopgesprekken en op huisbezoek meer aandacht aan kunnen worden gegeven. Hiernaast is het ook belangrijk dat ouders zich ervan bewust zijn, dat hun actieve betrokkenheid bij kerk en geloof van invloed is op de betrokkenheid van hun kinderen bij kerk en geloof. Het is onterecht als ouders de kerk of de predikant verwijten te weinig aandacht voor de kinderen van de gemeente te hebben, als zij zelf niet investeren in de geloofsopvoeding en zelf niet positief en betrokken in de gemeente staan.

e) Leiderschap

Wat ook nog naar voren kwam, is het onderwerp 'leiderschap'. Er werd gesproken over een leiderschapscrisis. Toegepast op het ambt betekent dit dat er onvoldoende leiding aan de gemeente wordt gegeven.

Reflectie

Het begrip 'leider' past niet bij het ambt, waarin het gaat om dienen. Maar ook al is de ambtsdrager geen leider in de wereldlijke zin, hij geeft wel leiding. Daarin dient hij God en de gemeente.

Als er in de kerk sprake is van een crisis in het leidinggeven, dan is dit voor ambtsdragers een punt van zelfonderzoek. Ontbreekt het aan visie? Of aan durf om bepaalde beleidsbeslissingen te nemen? Wordt er teveel naar gemeenteleden gekeken en geluisterd, en dan misschien naar gemeenteleden die tot een bepaalde groep behoren? Ben je als ambtsdrager dienaar van Christus of van mensen? Er is gezegd dat het geestelijk gehalte van de gemeente omlaag gaat, maar hoe zit het met het geestelijk gehalte van de ambtsdrager?

Deel B. Aanbevelingen

We komen nu tot het formuleren van een aantal aanbevelingen.

I. Eén veelkleurige gemeente

1. Verhouding centrale gemeente - wijkgemeenten

Aanbeveling 1: De algemene kerkenraad vraagt de wijkkerkenraden in te stemmen met de nota 'Eén veelkleurige gemeente' en deze nota als uitgangspunt te nemen voor het te voeren beleid.

Toelichting

Principieel en kerkordelijk gezien hebben de wijkkerkenraden de bevoegdheid om zich naar eigen inzicht te profileren. Het aanvaarden van de nota 'Eén veelkleurige gemeente' houdt in dat de wijkkerkenraden deze bevoegdheid ook gegund wordt en dat uitgesproken wordt dat de algemene kerkenraad en de wijkkerkenraden elkaar vasthouden en respecteren in de ruimte van de gereformeerde traditie waarin zij gezamenlijk willen staan. Leidend hierin is de visie dat deze ruimte de mogelijkheid biedt om wat vormgeving betreft tot een eigen invulling van eredienst en gemeente-zijn te komen.

Omdat de centrale kerkenraad een bovenwijkse verantwoordelijkheid heeft en zich ook bezint op beleidsonderwerpen, is het van belang dat er centraal afstemming plaatsvindt ten aanzien van het te voeren beleid in de diversiteit van ons gemeente-zijn, waarbij de eigen verantwoordelijkheid van de wijkkerkenraden ten volle van kracht blijft.

II. De centrale gemeente

1. Ambtsdragers

Aanbeveling 2: Er vindt – centraal en in de wijkkerkenraden – ambtelijke bezinning plaats aan de hand van de volgende vragen:

- (i) Hoe schatten wij het probleem van de secularisatie in?
- (ii) Waarin zien wij de doorwerking van de secularisatie? Wat merken wij daarvan in ons eigen leven?
- (iii) Hoe gaan we hier als ambtsdragers mee om? Welke handreiking kunnen wij hierin bieden aan jongeren en ouderen? Hoe geven wij als ambtsdragers leiding aan de gemeente?

Toelichting

Als wij spreken over een geestelijke crisis en als wij zeggen dat het geestelijk gehalte van onze gemeente omlaag gaat, dan staan wij tegelijk voor de vraag hoe het zit met het geestelijk gehalte van ons eigen leven. Als we eerlijk zijn, moeten wij erkennen dat de wind van de secularisatie ook door ons hoofd en hart heen waait. Zijn wij bereid om hier in alle openheid met elkaar over te praten, ook over onze twijfels en vragen? Kunnen wij met elkaar peilen hoezeer de geest van de tijd beslag op ons en onze gemeente legt? En kunnen wij vanuit een gezamenlijke eerlijke en open bezinning misschien niet meer betekenen voor andere gemeentelieden?

De geplande toerustingsavond op donderdag 24 januari zouden we hieraan kunnen wijden. Van hieruit zou hier in de wijkkerkenraden over doorgesproken kunnen worden. Het is aan te bevelen dat dit onderwerp ook in het programma van een volgende ambtsdragerscursus wordt opgenomen.

2. Gemeente-zijn

Aanbeveling 3: Als vervolg op de cursus discipelschap wordt in het seizoen 2013-2014 een verdiepingscursus gegeven over gemeente-zijn.

Toelichting

Een verdiepingscursus over dit onderwerp biedt de gelegenheid om diep in te gaan op de betekenis van de kerk. Aan de hand hiervan kan onze identiteit verhelderd worden, maar dan op zo'n wijze dat we niet blijven steken in de dogmatische verwoording daarvan. In de behandeling van dit onderwerp wordt tegelijk een tegenwicht geboden aan de individualisering die in onze gemeente doorwerkt, zoals in de gesprekken met de kerkenraden naar voren gekomen is (langs elkaar heen leven, gebrek aan onderlinge betrokkenheid).

3. De gemeente als gezin

Aanbeveling 4: Er vindt bezinning plaats op de gemeente als gezin en op de vraag hoe hieraan praktisch gestalte kan worden gegeven.

Toelichting

Hiermee wordt een aspect van het gemeente-zijn apart belicht. Dit is een keuze die te maken heeft met de zorgen die onder woorden gebracht zijn. We denken aan jongeren en jongvolwassenen die geen of weinig kerkelijk besef hebben en voor wie het samen gemeente-zijn niets of niet veel betekent. Het beeld van de gemeente als gezin, als huisgezin van God, geeft aan dat wij als gemeenteleden aan elkaar verwant zijn. Deze verwantschap kan niet verbroken worden. Daarom is het zo verdrietig en pijnlijk als gemeenteleden het gezin verlaten en onderdak zoeken in een ander gezin of helemaal thuisloos raken. Bij deze bezinning gaat het om de vraag hoe bevorderd kan worden dat jongeren en ouderen zich thuis voelen in onze gemeente. Het is vanzelfsprekend dat hierbij ook de verantwoordelijkheden van de gezinsleden aan de orde komen.

De bezinning op de gemeente als gezin omvat de bezinning op de gezinnen in de gemeente. Het gezin wordt wel een 'kerkje in de kerk' genoemd. Hierbij kunnen we denken aan vragen als: Hoe bevorderen we een christelijke gezinscultuur? Wat kunnen gezinnen (en individuele gezinsleden) voor elkaar en voor de gemeente (ook voor alleengaanden) betekenen? En omgekeerd: wat kan de gemeente voor de gezinnen betekenen?

4. Zorg voor elkaar

Aanbeveling 5: Voor het seizoen 2013-2014 kiezen we als jaarthema 'Zorg voor elkaar'.

Toelichting

Deze aanbeveling ligt in het verlengde van de vorige aanbevelingen. Aan de hand van het thema 'Zorg voor elkaar' kunnen wij vanuit de Bijbel de roeping om oog voor elkaar te hebben, om ons voor elkaar verantwoordelijk te weten, om voor elkaar te zorgen aan de orde stellen. Het beeld van de gemeente als gezin kan hierin leidend zijn. Van de behandeling van dit thema kan een hechtende werking uitgaan.

III. De wijkgemeenten

1. Eigen beleidsverantwoordelijkheid

Aanbeveling 6: Met de nota 'Eén veelkleurige gemeente' als uitgangspunt bezinnen de wijkkerkenraden zich op het te voeren beleid in de eigen wijkgemeente en melden dit – waar dit relatie heeft tot het beleid van de centrale gemeente – ter bespreking aan in de algemene kerkenraad.

Toelichting

We blijven uitgaan van een gezonde wisselwerking en een goede samenwerking tussen de algemene kerkenraad en de wijkkerkenraden en de wijkkerkenraden onderling. Zie verder de toelichting bij aanbeveling 1.

2. Delen van verantwoordelijkheid

Aanbeveling 7: Waar de wijkkerkenraden geen mogelijkheid zien om in de eigen wijkgemeente beleidsvoornemens te realiseren, leggen zij voorstellen aan de algemene kerkenraad voor om na te gaan of betreffende voornemens centraal kunnen worden verwerkt in een gedeelde verantwoordelijkheid.

Toelichting

Wat onze gemeentevisie betreft, gaan wij ervan uit dat al het ambtelijke werk binnen de wijkgemeenten plaatsvindt. Het is een kwestie van onderlinge afspraak en gedeelde verantwoordelijkheid als centraal werk wordt gedaan, waar binnen de wijkgemeenten geen tijd voor is of geen mogelijkheden voor zijn. Hierbij kunnen we bijvoorbeeld denken aan geloofsopvoeding, huwelijksvoorbereiding e.d. Het kan hierbij ook gaan om de visie dat centrale activiteiten een meerwaarde hebben (bijv. het jeugdwerk).

3. Eerdere aanbevelingen

Aanbeveling 8: De aanbevelingen in de notitie ‘Zondag en eredienst’ over het aantal en type erediensten / zondagse bijeenkomsten worden door de wijkkerkenraden in het licht van de nota ‘Eén veelkleurige gemeente’ opnieuw in bezinning genomen en dragen eventueel alternatieven aan. Zij brengen hierover advies uit aan de algemene kerkenraad.

Toelichting

Over deze aanbevelingen werd geen overeenstemming bereikt. Misschien dat er in het kader van de veelkleurigheid en van de verder gaande ontwikkelingen anders over gedacht wordt. Een nieuwe bezinning leidt misschien tot een andere visie. Het bezinningstraject moet in ieder geval worden afgesloten.

Ten slotte

Als we letten op de ontwikkelingen die gaande zijn en de zorgen waarmee wij te maken hebben, dan kunnen we somber worden. Toch willen we ons niet door sombere gevoelens laten leiden. We geloven in Hem van Wie het universum is, van Wie de kerk is en van Wie wij zijn, onze God en Vader in Christus. Wij geloven dat Hij regeert en alles in Zijn hand heeft. Wij geloven dat Hij niet loslaat wat Zijn hand begon. Wij geloven in de geweldige boodschap die wij in het evangelie hebben ontvangen. In dat geloof zoeken wij een begaanbare weg als het gaat om gemeente-zijn in deze tijd. Wij stellen ons vertrouwen op Hem, op de leiding van Zijn Geest. We danken Hem voor vreugde die Hij ons in Christus schenkt. En we bidden Hem om Zijn zegen in de voortgang van onze bezinning.